

**Zingen is even belangrijk als rekenen
Een kunstzinnige vorming is net zo noodzakelijk als leren
rekenen of lezen. Jan Raes wenst dat muzische en culturele
vorming geïntegreerd wordt in het dagonderwijs.**

WIE? ALGEMEEN DIRECTEUR KONINKLIJK CONCERTGEBOUWORKEST
AMSTERDAM

WAT? VLAANDEREN MOET AMBITIEUZE KEUZES DURVEN MAKEN EN DE
NODIGE MIDDELEN VRIJMAKEN VOOR HET DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS.
JAN RAES

Geachte minister, mevrouw Crevits, zeventien jaar lang gaf ik les aan verschillende muziekacademies. Vooral Schelle blijft me bij – het was 1979. Heel wat leerlingen van de muziekacademie, niet ver van de kleiputten en de verlaten steenbakkerijen, speelden in de plaatselijke fanfares. Sommige ouders hadden nog in de harmonie van de Cockerill Yards gespeeld. Maar de tijden veranderden. De kerken liepen leeg, de verzuiling vervaagde en fabrieken sloten hun poorten. Dankzij het deeltijds kunstonderwijs en de veerkracht van enkele plaatselijke sterren floreert de harmonie van Schelle evenwel nog steeds. Daar musiceren bevlogen leerlingen samen.

Wat wij hier deeltijds kunstonderwijs noemen, is in Nederland en de meeste andere Europese landen niét decretaal verankerd. In het buitenland is men hierover terecht jaloers. Ik kwam professioneel, veertien jaar geleden, terecht in Nederland. De gemeenteraden, bijvoorbeeld, kunnen daar als boekhouders besluiten een muziekschool te sluiten. Dat gebeurde geregeld tijdens de voorbije financiële crisis. Het inschrijvingsgeld is bovendien hoog in Nederland. Talenten die meer willen, moeten privélessen volgen. Als de ouders het kunnen betalen. Ik mag in Amsterdam een uniek orkest leiden dat 25 nationaliteiten telt. De muziek overstijgt spraakverwarring. Momenteel reist het Koninklijk Concertgebouworkest (RCO) doorheen de Europese Unie ('RCO meets Europe'). In alle 28 landen van de Unie coachen we jongeren uit de nationale of

regionale jeugdorkesten. We repeteren en concerteren 'Side by Side' op de grote podia van Europa onder leiding van een befaamde dirigent. In België is dat moeilijk. België heeft immers geen jeugdorkest meer. Dat geldt ook voor Vlaanderen. De orkesten van Jeugd en Muziek zijn formeel opgedoekt. Ik krijg dat in Amsterdam of elders in Europa niet uitgelegd.

Zelfrespect

Dat is in Oost-Europa anders. De muzische cultuur bloeit nog bij bredere lagen van de bevolking in Duitsland, Bohemen, de Baltische Staten en Rusland. Deze landen tellen ontelbare koren, toneel- en dansscholen en kennen een bloeiende muziekbeleving. Deze amateurs ontwikkelen artistieke vaardigheden, verwerven daardoor zelfrespect, luistervaardigheden en empathie. Dat is een schier onbetaalbare investering.

We staan in Vlaanderen voor een cruciale keuze. We kunnen opteren voor het Angelsaksische model, dat zich enkel richt op de geprivilegieerden, of voor de 'Bildungskultur' die zo veel mogelijk participanten wil bereiken. Een debat ten gronde hierover vindt helaas niet plaats.

Over het aankomende decreet voor het deeltijds kunstonderwijs ving ik de voorbije tijd veel ontgoochelde reacties op. Het budget blijft, op wat kruimels na, gelijk. In september 2018 moet de nieuwe wet al in praktijk worden omgezet. Ondertussen blijven de teksten wijzigen en velen weten niet wat hen te wachten staat.

Gezien de maatschappelijke uitdagingen, de verstedelijking, de toenemende segregatie en het vereiste aanpassingsvermogen van de volgende generaties ligt hier een enorme kans voor het grijpen. Deeltijds kunstonderwijs kan kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen en migranten helpen ontwikkelen tot luisterende en veerkrachtige mensen, die een veranderende wereld beter aankunnen en niet enkel worden voorbereid op een job die binnenkort niet meer bestaat.

Van kleuterklas tot hoger onderwijs

Het enige effectieve model is dat basisvaardigheden, ook culturele basisvaardigheden, geïntegreerd worden in het dagonderwijs, van de kleuterklas tot en met, jawe, de bachelors in het hoger onderwijs.

Waarom willen we in Vlaanderen niet álle jongeren bereiken? De Duitse kanselier Angela Merkel beseft dat ten volle. De Franse president Emmanuel Macron durft het luidop te zeggen én investeert. Alle lagere en middelbare scholen in Frankrijk krijgen over twee jaar een koor. Daar worden nu aanzienlijke, extra bedragen voor vrijgemaakt.

Een kunstzinnige vorming is net zo noodzakelijk als leren rekenen of lezen.

Meer gemotiveerde talenten kunnen in het deeltijds kunstonderwijs grondiger en individueler een instrument leren bespelen. Dat kan al vanaf zes jaar, maar liever niet met zes tot vijftien leerlingen per klas. Dat is niet ernstig voor de kinderen en onmogelijk voor de leraar. Nergens ter wereld leer je een instrument bespelen met wekelijks enkele minuten individuele begeleiding.

Mevrouw de minister. De conceptnota's voor het deeltijds kunstonderwijs ademen een twijfelende vis-noch-vlees-aanpak uit. Het is tijd dat Vlaanderen ambitieuze keuzes maakt. Kies daarom niet voor de pragmatiek waarbij iedereen kortstondig kan proeven van muzische vorming, met massale uitval als resultaat en als eindbestemming privéonderwijs voor de geprivilegieerden.

Geef het deeltijds kunstonderwijs de nodige middelen en vooral, leg de basis voor verbinding door cultuur door ook in het dagonderwijs alle kinderen en jongeren te betrekken bij muzische vorming.

Dit is de ingekorte versie van de voordracht die **Jan Raes** gaf op 29 januari op de algemene vergadering van Verdi, de vereniging voor directeurs van de academies muziek, woordkunst en dans.